

РОЛЬ МІГРАЦІЇ У ЖИТТІ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА (ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕННЯ)

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Висвітлено сутність поняття «трудова міграція» з урахуванням її мотиваційного підґрунтя. Визначено ключові рушійні сили, які змушують працівників мігрувати. Розкрито роль трудової міграції у розвитку економіки та фінансів країни через призму руху фінансових потоків.

***Ключові слова:** громадська думка, соціальні норми, соціальні цінності, трудова міграція, сутність міграції, класифікація міграції, населення, дослідження.*

Abstract

The essence of the concept of "labor migration" is highlighted, taking into account its motivational basis. The key driving forces that force workers to migrate have been identified. The role of labor migration in the development of the country's economy and finances through the prism of financial flows is revealed.

***Key words:** labor migration, essence of migration, classification of migration, population, research.*

Вступ

Сутність

Міграція населення — складний суспільний процес, що впливає на різні сторони соціально-економічного життя людства. Людей, які вчиняють міграцію, називають мігрантами. Особи, які переселилися за межі країни, — емігранти, які переселилися в країну — іммігранти. Різниця між кількістю іммігрантів і емігрантів — міграційне сальдо (чиста міграція) — безпосередньо впливає на кількість населення країни. Сума кількості іммігрантів і емігрантів дає обсяг валової міграції. Кількість мігрантів по всьому світові 1910 року дорівнювала 33 млн осіб, 1965 року це число подвоїлось і сягнуло позначки 65 млн осіб, 1990 року у світі було вже 120 млн, а на початку XXI століття — 175 млн мігрантів. Статистичні дані міграційних процесів широко використовуються у різних соціальних науках і прикладних дисциплінах. Наприклад, у кримінології, при аналізі стану злочинності певної території, визначенні складності оперативної обстановки, виявленні причин скоєння правопорушень тощо.[1]

Галузь соціології, що вивчає дану проблему:

СОЦІОЛОГІЯ МОБІЛЬНОСТІ ТА МІГРАЦІЇ - спеціальна галузь соціології знання, об'єктом якої є населення, яке включене в міграційний процес, а предметом - динаміка змін об'єктивних і суб'єктивних аспектів соціальних відносин переміщуваних осіб в рамках колишнього або нового соціуму. При цьому об'єкт соціології міграції розглядається в контексті соціальних переміщень.[2]

Класифікація

Міграції за напрямком потоків поділяються на: [1]

- Внутрішні, такі що відбуваються між окремими адміністративними одиницями різного рівня однієї держави, містами, сільською і міською місцевістю тощо. У XX столітті в усіх країнах світу активізувалися такого типу міграції, що тісно пов'язано з процесами урбанізації, освоєння до того

неосвоєних земель (наприклад, освоєння цілих і перелогових земель Росії та Казахстану, пасовищ Австралії, пампи і кампосу Бразилії).

- Зовнішні, такі що відбуваються між державами, регіонами планети, континентами; ○ еміграція (виїзд громадян конкретної держави закордон), ○ імміграція (в'їзд іноземних громадян до конкретної держави),
 - рееміграція (повернення колишніх, або дійсних громадян держави на свою батьківщину),
 - репатріація (повернення людей на батьківщину, що були насильно вивезені).

Міграції за тривалістю поділяються на: [1]

- постійні (безповоротні) — переміщення на постійне або довгострокове місце проживання;
- тимчасові — переміщення на відносно короткий строк;
- сезонні — щорічні переміщення, пов'язані з роботою, відпочинком на курортах, кочова міграція;
- маятникові — регулярні щоденні, або щотижневі поїздки на роботу або навчання за межі місця проживання.

Різні типи міграції включають: [1]

- сезонну міграцію туристів і сільськогосподарських робітників,
- міграцію з сільської місцевості в міста, яка відбувається в країнах, що розвиваються, в процесі індустріалізації (урбанізація),
- міграцію з міст у сільську місцевість, поширенішу в розвинених країнах
- кочівництво і паломництво,
- тимчасову і довгострокову,
- маятникову,
- прикордонну або транзитну.

За формами організації міграції бувають [1]

- суспільно організовані (керовані), або неорганізовані;
- добровільні, або примусові;
- легальні, або нелегальні

Актуальність теми дослідження

Міграційні переміщення, які характеризуються чималими масштабами, перетворилися на вагомий чинник розвитку глобалізованого світу. Вони впливають на формування кількісного й якісного складу населення, соціально-демографічний та економічний розвиток, політичну та культурну сфери тощо. Вплив міграційних компонентів на розвиток громадянського суспільства в Україні на початку XXI століття є досить вагомим. Аналіз сучасних міграційних тенденцій в нашій державі, які характеризуються масовістю міждержавних міграційних переміщень у контексті участі України в світовому міграційному просторі розцінюється як важливий чинник формування національної політики. Дана тематика перебуває у площині безпекового середовища України і передбачає дослідження та вирішення актуальних проблем безпеки, пов'язаних з міграційним простором України та масовими зовнішніми міграційними переміщеннями населення [5]

Результати дослідження

В ході даного соціологічного дослідження було опитано 65 осіб. Серед них 48 осіб (75%) – представники жіночої статі і 16 (25%) - представниці чоловічої статі. Віком 17 років - 41 особа (64,1%), 18 років - 18 осіб (28,1%), 21 рік – 1 особа (1,6%), без відповіді – 4 особи (6,3%).

В ході даного соціологічного дослідження були отримані такі результати:

На питання «Наскільки важлива тема міграції для українського суспільства в цей час?» половина опитаних відповіли (34 чоловік – 53,1%), відповіли, що дана тема важлива для українського суспільства, майже четверта частина опитаних (17 чоловік – 26,6%) відповіли, що дана тема дуже важлива, декілька опитаних (11 чоловік – 17,2%) відповіли, що дана тема має середню важливість для суспільства та лише 1 опитаний (3,1%) відповів, що дана тема зовсім не важлива для українців. Це свідчить, що в даний момент Україна має проблему із еміграцією народу за кордон. Тому українці вважають, що ця тема є однією із актуальних на сьогоднішній день.

На питання «Чи хотіли б Ви виїхати з Вашого населеного пункту?» більше половини опитаних (37 чоловік – 56,9%) відповіли, що хотіли виїхати з їх населеного пункту, більше ніж четверта частина (18 чоловік – 27,7%) відповіли, що їм важко відповісти на дане запитання та декілька опитаних (10 чоловік – 15,4%) відповіли, що не бажають виїжджати з їх населеного пункту. Це свідчить, що більша частина не бачить майбутнього в їх населеному пункті.

На питання «Якщо Ви хотіли б виїхати зі свого населеного пункту, то куди?» майже четверта частина (15 чоловік – 23,1%) відповіли, що не знають куди, трішки менший відсоток (11 чоловік – 16,9%) відповіли, що загалом бажають виїхати за межі країни, деяка частина респондентів (10 чоловік – 15,4%) відповіли, загалом бажають виїхати до країн ЄС, ще менша частина (7 чоловік – 10,8%) відповіли, що не планують виїжджати, однакову кількість респондентів (6 чоловік – 9,2%) набрало два варіанти відповідей: «до м. Києва» та «до іншої області України», декілька (5 чоловік – 7,7%) відповіли, що загалом бажають переїхати в межах країни, переважна меншість (4 чоловік – 6,2%) відповіли, що хочуть виїхати до обласного центру своєї області та лише 1 людина (1,5%) відповіла, що хоче переїхати до іншого населеного пункту своєї області. Це свідчить, що опитані ще не досягли повноліття і не визначилися чи хочуть виїжджати за межі країни/населеного пункту чи ні.

На питання «Чи доводилось Вам виїжджати за межі свого населеного пункту упродовж останніх 12 місяців?» переважна більшість (54 чоловік – 83,1%) відповіли, що так, а інша кількість (11 чоловік – 16,9%) відповіли, що ні. Це свідчить, що на сьогоднішній день кожен має змогу та час поїхати із свого населеного пункту в інше місто чи в інше місце. Тому переважна більшість відповіли так.

На питання «Чи хотіли б Ви навчатися в освітніх закладах за кордоном у майбутньому?» більше, ніж половина (42 чоловік – 64,6%) відповіли, що так і більше, ніж третина (23 чоловік – 35,4%) відповіли, що ні. Це свідчить, що багато хто має бажання отримати новий досвід, а особливо в освіті поза межами своєї батьківщини. А іноді, комусь більше подобається система освіти, яка є в інших вузах/школах за кордоном.

На питання «Чи хочете Ви емігрувати з України?» майже половина (31 чоловік – 47,7%) відповіли, що важко відповісти, майже третя частина (21 чоловік – 32,3%) відповіли, що так, майже п'ята частина (12 чоловік – 18,5%) відповіли, що ні та лише один респондент (1,5%) відповів, що можливо. Це свідчить, що опитані ще не досягли повноліття і не визначилися чи хочуть виїжджати за межі країни чи ні, але значна кількість вже прийняла рішення на майбутнє.

На питання «Чому Ви хочете емігрувати з України?» переважна більшість (43 чоловік – 66,2%) відповіли, що хочуть одержати досвід життя в іншій країні, половина (33 чоловік – 50,8%) відповіли, що в Україні зараз немає таких можливостей для роботи, як в інших країнах, значна кількість (25 чоловік – 38,5%) відповіли, що хочуть заробити грошей заради матеріального добробуту, майже п'ята частина (12 чоловік – 18,5%) відповіли, що в Україні зараз немає таких можливостей для навчання, як в інших країнах, однакову кількість респондентів (9 чоловік – 13,8%) набрали варіанти: «в Україні немає реальної демократії і законності» та «мої близькі живуть в іншій країні», восьма частина опитуваних (8 чоловік – 12,3%) відповіли, що їм близька інша країна, їм подобається її культура, незначна кількість (4 чоловік – 6,2%) обрали варіант військові дії на Сході України та лише два варіанти, які набрали по одній відповіді (1,5% на кожену відповідь): «через загрозу власного життя, моїх близьких» та «я не почуваю себе українцем (-кою)». Також 6 чоловік (9,2%) обрали варіант інше. У тому варіанті були лише два види відповіді: «не планую емігрувати» (5 чоловік – 7,7%) та «бажаю отримати освіту, проте повернутися до України» (1 людина – 1,5%). Це свідчить, що більшість бажає виїхати за межі своєї країни, аби здобути новий досвід та заробити кошти для життя.

Висновок

Як і планувалося, соціологічне дослідження пройшло успішно. Було опитано достатню кількість респондентів та зібралось багато цікавої інформації щодо цієї теми. Також можна зробити висновок, що із 138 студентів (75 чоловічої статі та 63 – жіночої) респонденти жіночої статі більше цікавляться даною проблемою, ніж чоловіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Вільна енциклопедія «Вікіпедія» / «Міграція населення» [Електронний ресурс] - Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D1%96%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F_%D0%BD%D0%B0%D1%81%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F
2. Н. О. Лиховід, ТОВ "ДКС Центр" / «Дослідження наслідків та ефектів міграційних процесів в Україні» [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1058>
3. Слободянюк А. В. Роль громадської думки у процесі демократизації влади (історико-соціологічний аспект) [Текст] / А. В. Слободянюк // Вісник КНУ ім. Т. Шевченка. Серія "Соціологія. Психологія. Педагогіка". — Київ : Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2001. — Вип. 10. — С. 17-20.
4. Слободянюк А. В. Соціальні норми та цінності як невід'ємні характеристики категорії влади [Текст] / А. В. Слободянюк // Вісник Київськ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Серія "Соціологія. Психологія. Педагогіка". - Вип. 9. - Київ, 2000. - С. 5-7.
5. Конкурсна робота / “Міграція та безпека: науково-експертний дискурс” – 3 с. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/Migratsijni-trendy.pdf>

Коваль Діана Павлівна – студентка групи МР-21б, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: dikoval2004@gmail.com

Слободянюк Анатолій Володимирович - кандидат соціологічних наук, доцент кафедри суспільно-політичних наук, науковий керівник Центру соціологічних досліджень Вінницького національного технічного університету, e-mail: slobodyanyuk@vntu.edu.ua

Koval Diana Pavlivna - student of the MR-21b group, Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: dikoval2004@gmail.com

Slobodyanyuk Anatoliy Volodymyrovych - Candidate of Sociology, Associate Professor of the Department of Social and Political Sciences, Scientific Director of the Center of Sociological Research, Vinnytsia National Technical University, e-mail: slobodyanyuk@vntu.edu.ua